

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság
r é s z í t é l e t e

Az ügy száma: Mfv.II.10.088/2024/9.

A tanács tagjai: Dr. Hajdu Edit a tanács elnöke
Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna előadó bíró
Dr. Darákné dr. Nagy Szilvia bíró
Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna bíró
Dr. Osztovits András bíró

A felperes: felperes
cím1

Az alperes: alperes
cím2

Az alperes képviselője:
Dr. Varga István ügyvéd
cím3

A per tárgya: kártérítés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:
Fővárosi Ítéltábla 1.Mf.31.079/2024/7.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Szolnoki Törvényszék 15.M.70.048/2021/174.

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Ítéltábla 1.Mf.31.079/2024/7. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperes részére – 41.360 (negyvenegyezer-háromszázhatvan) forint és 11.167 (tizenegyezer-százhatvanhét) forint áfa felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az esedékesség napjáig az államnak – a Nemzeti Adó- és Vámhatóság illetékbevételi számlájára – 165.444 (százhatvanötezer-négyszáznegyvennégy) forint felülvizsgálati eljárási illetéket. Az illetékfizetési kötelezettség e határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé.

A részítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes 1988-tól állt bírói szolgálati jogviszonyban az alperes alkalmazásában, amely 2016. szeptember 29-ei lemondása folytán 2016. december 29-én szűnt meg egészségügyi alkalmatlanság miatt.

[2] A felperes 2008. október 31-én közlekedési balesetet szenvedett, amelynek során nyakcsigolya rándulás következett be nála anélkül, hogy azok egymáson elmozdultak volna, gerincsérv nem alakult ki, és panaszai a későbbiekben megszűntek.

[3] 2009. október 12-én a felperest a munkahelyén baleset érte, amikor az íróasztalánál ülve a kartámasz nélküli forgószéke háttámlája letört, hátára esett, amely következtében fejét a fűtőcsövekbe ütötte. A balesettel a nyaki izmok, tokszalagok húzódásos sérülését, a nyak rándulást szenvedte el, a VI. csigolya instabillá vált, és a porckorong kiszakadt. Emiatt 2010 októberében műtetre került sor. A baleset üzemi jellegét az alperes elismerte.

A balesettel összefüggésben benyújtott keresetet elbírálva a Szolnoki Törvényszék 4.Mf.20.465/2014/45. számú ítéletével az elsőfokon eljáró Gyulai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.467/2011/106. számú ítéletét részben megváltoztatta, a nem vagyoni kártérítés összegét 1.600.000 forintban határozta meg, és kötelezte az alperest a 2011. október 10. és 28. közötti időre kifizetett betegszabadság és illetmény, valamint a 2014. március 19-től május 16-ig terjedő időre táppénz és illetmény közötti különbözet megtérítésére.

[4] A felperes a 2024. október 7-én kelt másodfokú munkaköri orvosi alkalmassági vélemény értelmében 2015. október 7-ig a bírói munkakör ellátására alkalmas, a tényleges képernyő előtti munkavégzés azonban nem haladhatja meg a 6 órát. Az is rögzítették, hogy tárgyalási tevékenységet ne végezzen, illetve évente két alkalommal komplex fiziko-balneo terápia javasolt részére. A 2015. október 5-én kelt és 2016. október 5-ig érvényes alkalmassági vélemény szerint a felperes esetében a képernyő előtti munkavégzés minimalizálása és két alkalommal fizioterápiás kezelés javasolt. Változatlanul a tárgyalási tevékenység végzését nem ajánlották, és a folyamatos kényszer testhelyzetre figyelemmel óránként 10 perc megszakítást találtak indokoltnak. Ezt követően 2016. augusztus 4-én az elsőfokú munkaköri alkalmassági vélemény szerint a felperes bírói munkakörben való munkavégzésre nem alkalmas.

[5] A felperes a 2009. október 12-ei balesetével összefüggésben III. fokozatú baleseti járadékban részesült. 2017. november 1-től alkalmazott ügyvédi jogviszonyban állt, 2018. január 18-tól pedig egyéni ügyvédi tevékenységet folytat.

[6] A felperes jelenleg a nyakcsigolyák kopásos elfajulásos megbetegedésében, csigolyák közti porckorong elfajulásában, a nyaki VI. és VII. csigolya közötti porckorong eltávolítását és csigolya stabilizálását követő műtét utáni állapotban, valamint szomszédos szegment szindrómában szenved. Össz-szervezeti egészségkárosodása 25 % mértékű, ami 30 % munkaképesség csökkenésnek feleltethető meg. A bírói munkakörre vonatkozó alkalmatlanságot eredményező egészségi állapotának 18 %-a üzemi balesetből, 7 %-a korábbi sorsszerű gerincbetegségből és autóbalesetben elszenvedett nyaktágulásból származik. A porckorong károsodás 9 %-os munkaképesség csökkenésnek feleltethető meg.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

[7] A felperes keresetvesztesége és keresetveszteségi járadéka megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Többször módosított kereseti kérelmében egyebek mellett – a felülvizsgálattal érintett részben – 2018 évre 1.451.028 forint, 2019 évre 1.451.028 forint, 2020 évre 1.477.174 forint, 2021 évre 1.654.436 forint, 2022. január 1-jét követően 1.656.436 forint szabadságmegváltás megtérítését igényelte. Érvelése szerint a bírói jogviszonya fennállása alatt évi 40 nap fizetett szabadság járt volna neki, amelytől az ügyvédi tevékenység folytatása miatt elesett. Nem engedheti meg magának anyagilag, hogy két hónapot szabadságon töltsön. Másodlagosan ez okból a nem vagyoni kártérítési járadék összegének felemelését kérte havi 200.000 forintra.

[8] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint annak teljesítése kétszeres megtérítést eredményez figyelemmel arra, hogy a felperes erre az időre bírói illetmény iránt is előterjesztette igényét.

Az első-és a másodfokú bíróság ítélete

[9] A Szolnoki Törvényszék 15.M.70.048/2021/174. számú ítéletével 7.000.000 forint nem vagyoni kártérítés jogcímén marasztalta az alperest, amelybe beszámítani rendelte az alepres által a felperes javára 2017. december 1-től 2021. június 30-ig ideiglenes intézkedés teljesítéseként megfizetett 6.450.000 forintot. Így a felperest a fennmaradó 550.000 forint megfizetésére kötelezte, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Az ítélet szerint a felperes eljárási illeték és állam által előlegezett költség viselésére is köteles az alperes javára fizetendő perköltség mellett.

[10] A határozat indokolása szerint adott ügy eldöntése szempontjából a 2010. évi CXXX. törvényre (továbbiakban: Jat.) figyelemmel a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 1997. évi LXVII. törvény (továbbiakban: rBjt.) szolgálat alapul.

[11] Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (továbbiakban: Mt.) a bírói szolgálati jogviszonyok tekintetében nem alkalmazható, az MK 30. számú állásfoglalást azonban irányadónak kell tekinteni. Rögzítette, hogy az alkalmatlanságot eredményező megbetegedések az üzemi balesetet megelőzően a felperesnek nem okoztak keresetvesztéssel járó munkaképesség csökkenést, ezért a jövedelemcsökkenésben jelentkező kárért az alperes teljes mértékben felel.

[12] Az elsőfokú bíróság nem találta alaposnak a felperes szabadságmegváltás iránti igényét az rBjt. 91. § (1)-(5) bekezdéseire hivatkozással. Rögzítette, hogy a szabadságra való jogosultság jogalapja a szolgálati jogviszonyban ténylegesen munkában töltött idő, rendeltetésénél fogva csak munkavégzés esetén illeti meg a foglalkoztatottat. Annak okán, hogy a felperes bírói szolgálati jogviszonya 2016. december 29-én megszűnt, a szabadság pénzbeli megváltására előterjesztett kereseti kérelmet elutasította.

[13] A Fővárosi Ítéltábla 2.Mf.31.126/2023/4. számú részítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a szabadságmegváltásra vonatkozó rendelkezés tekintetében helybenhagyta, ezt meghaladóan az elmaradt jövedelem összegszerűségére vonatkozó kártérítési igények és a nem vagyoni kártérítési kereseti kérelem körében hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

[14] A Kúria Mfv.II.10.135/2023/21. számú végzésével a Fővárosi Ítéltábla részítéletét hatályon kívül helyezte és a másodfokú bíróságot a fellebbezés érdemi elbírálására utasította arra figyelemmel, hogy annak meghozatalában kizárt bírók vettek részt.

[15] A hatályon kívül helyezés folytán megismételt eljárásban az alperes a korábbival megegyező tartalommal terjesztette elő fellebbezési ellenkérelmét.

[16] A Fővárosi Ítéltábla 1.Mf.31.079/2024/7. számú részítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a szabadságmegváltásra vonatkozó rendelkezés tekintetében helybenhagyta. Kötelezte a felperest költség és illeték viselésére.

[17] A másodfokú bíróság ítéletének indokolása szerint az rPp. 19. § (1) és 13. § (1) bekezdés a)-b) pontja alapján a felperes másodfokú tárgyaláson tett bejelentésére az eljáró bírói tanács tagjai úgy nyilatkoztak, hogy nem elfogultak, és az érdemi határozatot meghozták, mivel annak nem volt jogszabályi akadálya.

[18] A szakértői vélemények abban egybehangzóak voltak, hogy a felperes sorsszerű gerincbetegségének talaján a 2008-as autóbalesetben elszenvedett nyakrándulás során kialakult, majd a 2009. október 12-én történt munkahelyi baleset következtében létrejött nyakrándulás során súlyosbodó nyaki gerincsérv és annak műtéti ellátása után visszamaradó panasz és tünetegyüttes, valamint a szomszédos szegment szindróma miatt vált alkalmatlanná

a bírói tisztségre. A szakértők megállapították, hogy a felperes nyaki gerince az autóbaleset során sérült, azonban az nem volt olyan mértékű, amely műtéti megoldást igényelt volna. Ezt az állapotot súlyosbította a munkahelyi baleset, amelynek során a már részben sérült porckorongban sérvesedés alakult ki, ezt pedig műteni kellett. Összességében megállapították, hogy a munkahelyi baleset következménye a nyaki gerincsérv majd műtét, amelynek szövődménye a később rosszabbodó nyaki gerinc állapot, amely végül is az alkalmatlansághoz vezetett.

[19] Az rBjt. 91. § (1) (2) bekezdése előírja, hogy a munkáltató a 89-90. §-kon alapuló felelőssége alapján a bírónak az elmaradt jövedelmét, dologi kárát, a nem vagyoni kárát, illetve a sérelemmel és ennek elhárításával összefüggésben felmerült indokolt költségeit köteles megtéríteni. A bíró szolgálati viszonya körében az elmaradt jövedelem megállapításánál a bíró elmaradt illetményét, továbbá azon rendszeres szolgáltatások pénzbeli értékét kell figyelembe venni, amelyekre a szolgálati viszonya alapján jogosult feltéve, hogy azokat a károkozást megelőzően rendszeresen igénybe vette. Az rBjt. 91. § (5) bekezdése szerint nem kell megtéríteni az olyan szolgáltatások értékét, amelyek rendeltetésük szerint csak munkavégzés esetén járnak, továbbá a költségtérítés címén kapott összeget.

[20] Az elsőfokú bíróság helyes jogi álláspontra helyezkedett a szabadságmegváltás elutasítása tekintetében.

[21] A felperes az elsőfokú eljárásban vagyoni kárigényként elmaradt jövedelem iránt terjesztette elő szabadságmegváltásra vonatkozó keresetét arra alapítottn, hogy ügyvédként nem tud szabadságra menni, mert ez számára jövedelemkiesést okozna. A szabadságmegváltás a természetben igénybe nem vett szabadságnapok pénzbeli ellentételezése a jogviszony megszűnésekor, és mint ilyen az adott jogviszonyhoz és munkavégzéshez kapcsolódik.

[22] Az rBjt. 129. §-a folytán alkalmazandó, a Munka törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (továbbiakban: rMt.) 136. § (1) bekezdése szerint az akkor jár a munkavállaló részére munkaviszonya megszűnésekor, ha a munkáltatónál eltöltött idővel arányos szabadságot nem kapta meg, ilyenkor azt pénzben kell megváltani. A Legfelsőbb Bíróság az EBH1999.48. számú döntésében rámutatott arra, hogy az Mt. 136. § (1) bekezdésében megjelölt munkaviszony megszűnést mint a szabadságmegváltás jogcímét akként kell értelmezni, hogy ha a munkavállaló a munkaviszony megszűnése napjáig munkát végez, és ez okból nem veszi igénybe természetben a szabadságnapokat, akkor azt meg kell váltani. A felperes azonban arra az időre érvényesítette ezt kárként, amikor egyéni ügyvédként dolgozott. E jogviszonyt saját maga választotta annak előnyei és hátrányai ismeretében, azokat mérlegelve.

[23] Az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Ütv.) 57. § (1) bekezdése szerint az ügyvéd az ügyvédi tevékenységet üzletszerűen, egyéni ügyvédként vagy ügyvédi iroda tagjaként saját gazdasági kockázatvállalás mellett ügyfele megbízásából gyakorolja. A 2019 évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Tbj.) 4. § 2.3. pontja értelmében az ügyvéd e jogszabály alkalmazásában egyéni vállalkozónak minősül. Az egyéni ügyvéd biztosítási kötelezettsége a Tbj. 10. § b) pontja értelmében a kamarai tagság kezdete napjától annak megszűnése napjáig áll fenn.

[24] A felperes egyéni ügyvédként önfoglalkoztatónak minősül, azaz maga dönt a munkaideje beosztásáról, mértékéről, a köznap értelemben vett szabadsága mértékéről és kivételéről. A felperes kereseti kérelmének saját nyilatkozata is ellentmond, ugyanis a felperes 2018. augusztus 12-ei beadványának első pontjában hivatkozott arra, hogy 2018 augusztusában és szeptember elején évi rendes szabadságát tölti.

[25] A szabadság az adott jogviszonyban töltött időre jár. Az rBjt. 129. § felhívása folytán alkalmazandó rMt. 130. § (2) bekezdése alapján sem jogosult a felperes a bírói szolgálati jogviszonyból származó szabadságra, a jogviszonya ugyanis nem szünetelt. A felperesnek szabadság kizárólag a jogviszonya helyreállítása esetén járna, szabadságmegváltás azonban akkor sem illetné meg.

[26] A felperes a fellebbezésében és a másodfokú tárgyaláson új jogi hivatkozást és tényállítást adott elő, ami az rPp. 235. § (1) bekezdésébe és az rPp. 247. § (1) bekezdésébe ütközik.

[27] 2017. január 1-je után sem volt korlátozva vagy elvonva a felperestől a pihenéshez és rekreációhoz való joga, egyéni vállalkozóként mindezekről a felperes maga volt jogosult dönteni, miként a munkaidejéről is. A felperes túlmunkadíj jogcímén sem kérheti a szabadság idejére járó illetmény megfizetését: a rendkívüli munkavégzés és a szabadság eltérő jogintézmények, amelyek nem feleltethetők meg egymásnak.

[28] Mindezek mellett a felperes a bírói szolgálati jogviszony megszűnését követően eltelt teljes időszakra igényt tart az elmaradt illetmények kárként történő megtérítésére, ami önmagában kizárja, hogy erre az időszakra szabadságmegváltást is kérjen. Ugyanarra az időre kétszeres díjazás kártérítésként nem illeti meg, ez a káronszerzés tilalmába ütközne (EBH1999.48.).

[29] A felperes tisztességes eljáráshoz való joga nem sérült, a munkaügyi bírónak kijelölés az eljáró bíró pártatlanságát, függetlenségét nem befolyásolja. Ez egy igazgatási intézkedés, amelynek garanciális szabályait a törvény rögzíti. Az eljáró bíró utóbb tett bejelentése sem igazolja a korábbi ítélettel lezárt eljárás során az elfogultságát, és azt egyéb körülmények sem támasztják alá. A bírói gyakorlat szerint a kizárást eredményező elfogultságot olyan objektíve fennálló tények, körülmények alapozzák meg, amelyekből nyilvánvaló, hogy az adott ügyben a tisztességes eljárás követelménye, az ügy pártatlan elbírálása nem biztosítható (Kúria Pkk.II.24.849/2019/2.). A félnek az a szubjektív vélekedése, amely szerint az érintett bíróság bírái elfogultak, önmagában nem ad alapot az elfogultság megállapítására (Kúria Pkk.III.24.865/2021/2., Mpk.X.10.143/2020/2.). Elfogultság csak a konkrét ügy keretei között, annak érdemi elbírálása során, és csak az adott ügyben eljáró bírósággal szemben terjeszthető elő. Nem elfogultsági ok az eljárásjogi vagy anyagi jogi kérdésben való tévedés sem.

A felperes felülvizsgálati kérelme és az alperes felülvizsgálati ellenkérelme

[30] A felperes felülvizsgálati kérelmében az első- és a másodfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását indítványozta. Másodlagosan az ítéleteknek a keresetet elutasító vagy részben elutasító részének hatályon kívül helyezését kérte a keresetnek helytadó döntés meghozatalával. A felülvizsgálati kérelem elutasítása esetén a perköltség és az illetékfizetés alóli mentesítését kezdeményezte.

[31] Érvelése szerint a Fővárosi Ítéltábla 1.Mf.31.043/2024/15. és a Szolnoki Törvényszék 14.M.70.100/2023/35. számú ítélete hatálytalan, illetve jogsértő, mivel az első- és a másodfokú bíróság az rPp. 252. § (2) bekezdése és a 253. § (3) bekezdését sértő módon nem a Szolnoki Törvényszék 15.M.70.048/2021/174. számú ítélete ellen benyújtott fellebbezést bírálta el a Kúria II.Mfv.10.135/2023/21. számú ítéletének, illetve az Alkotmánybíróság IV/2251-4/2024. számú végzésének megfelelően. Ennek következtében a

másodfokú bíróságnak a Szolnoki Törvényszék 14.M.70.100/2023/35. számú ítéletét hatályon kívül kellett volna helyeznie, illetve annak hatálytalanságát kellett volna megállapítania, és a Szolnoki Törvényszék 15.M.70.048/2021/174. számú ítélete ellen benyújtott fellebbezést kellett volna elbírálnia. A Fővárosi Ítéltábla 1.Mf.31.079/2024/7. számú részitélete is jogszabálysértő, mivel a Kúria II.Mf.31.135/2023/21. számú végzésére tekintettel a Szolnoki Törvényszék 15.M.70.048/2021/174. számú ítélete ellen benyújtott fellebbezést egy – és nem külön-külön számon iktatott – eljárásban kellett volna eldönteni. Felülvizsgálati kérelmében ezért nemcsak a szabadságmegváltással kapcsolatos döntést sérelmezte.

[32] Az ügy érdemét illetően a felperes a Fővárosi Ítéltábla 1/2011. PK véleményében foglaltakra hivatkozott, valamint a 3/2018. (IX. 17.) KMK vélemény 6. pontjára.

[33] Érvelése szerint a bíróságok az rPp. 164. § (1) bekezdését és az rPp. 206. § (1) bekezdését sértő módon iratellenesen és önkényes mérlegeléssel állapították meg, hogy a kárenyhítési kötelezettségnek a felperes nem tett eleget akkor, amikor az ügyvédi tevékenység folytatását vállalta. Egy teljes munkakör ellátása is lehet rendkívüli munkateljessémmel ellátott, mivel ha egészséget veszélyeztető munkakört tölt be a fél, akkor ez aránytalan érdeksérelmet jelent számára.

[34] A felperes felülvizsgálati kérelmében az rBjt. 94. § c) pontjának az MK 32. számú állásfoglalásának, az rPp. 164. § (1) bekezdésének megsértését panaszolta, ezzel összefüggésben hivatkozott az rPp. 2. §-ban megfogalmazott tisztességes eljáráshoz való jogra, ami álláspontja szerint sérült.

[35] Az eljáró bíróságok az rPp. 164. § (1) bekezdését és a KATA tv. 10. § (3) bekezdését, valamint az Szja tv. 49/B. § (1) bekezdését sértően állapították meg, hogy a 2021-től 2023 évi ügyvédi tevékenységből eredő jövedelme nem igazolt. Változatlan álláspontja szerint a másodfokú bíróság az rPp. 206. § (1) bekezdését és a Bjt. 89-94. §-át sértő módon utasította el a jubileumi jutalom iránti igényt.

[36] Amennyiben a másodfokú bíróság nem akarta volna elfogadni a felperes rendkívüli munkateljessémmé vonatkozásában szakértő szakértő szakvéleményét, akkor meghallgatásáról kellett volna gondoskodnia.

[37] Felperes álláspontja szerint a bíróságoknak a nem vagyoni kártérítésnél figyelembe kellett volna venniük azt, hogy az ügyvédi tevékenység folytatása során fizetett szabadsága nincs, míg a bírói jogviszony alapján évi 40 nap fizetett szabadság illeti meg. Ennek nyilvánvalóan van vagyoni értéke, amelyet az alperesnek meg kell térítenie. A bíróságok az rPp. 206. § (1) bekezdését sértő módon önkényes mérlegeléssel állapították meg, hogy a felperest nem illeti meg a Bjt. 89.-94. §-a alapján vagyoni, illetve nem vagyoni kártérítés amiatt, hogy ügyvédként nincs fizetett szabadsága, ezért ítéletük jogszabálysértő. Nyilvánvalóan a szabadsághoz és a pihenéshez való jog csak úgy biztosítható, ha fizetett szabadságot kap. Ez a jog nem érvényesül, ha nincs ilyen, és nem tud úgy pihenni, hogy ezen idő alatt nincs jövedelme, ezért mindenképpen megilleti a Bjt. 89.-94. §-a alapján a nem vagyoni kártérítés. Másrészt vagyoni kárát megalapozza az, hogy ha bíróként foglalkoztatják, akkor két hónapot nem kell dolgoznia, ha pedig ebben az időszakban munkát kell végeznie, az túlmunkának minősül, ezért pedig vagyoni kártérítés illeti meg.

[38] Tény, hogy a Kúria általános gyakorlata szerint minden juttatás, ami jogszabályon alapul. Nem lehet ilyen esetben olyannak tekinteni azt, amely kizárólag munkavégzéshez kapcsolódik. A szabadság is az rBjt. rendelkezésein alapul, ezért a bíróságok az rBjt. 89-94. §-át sértő módon utasították el a keresetet azon az alapon, hogy az kizárólag munkavégzés esetén vehető igénybe. Tény, hogy a bírói jogviszony alapján járó 40 napos szabadság olyan kiemelt mértékű, amely más jogviszonyban nem lenne igénybe vehető. Ez is megalapozza a kártérítési igényt, amit a bíróságok jogszabálysértő módon utasítottak el.

[39] A felperes további érvelése szerint a kért 15 millió forintos nem vagyoni kártérítés nem tekinthető túlzónak.

[40] A felperes panaszt is bejelentett a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróság, illetve a Kúriának a másodfokú bíróság elfogultságának a megállapítását, illetve a kizárását megtagadó határozata ellen. A másodfokú bíróság és a Kúria az rPp. 206. § (1) bekezdését sértő módon önkényes mérlegeléssel állapította meg azt, hogy a bíróságok nem tekinthetők elfogultnak annak ellenére, hogy eljárásaik során rendszeresen megsértették a tisztességes eljáráshoz való jogot.

[41] Az eljárási illeték és a perköltség viselése tekintetében a jogerős ítélet nem veszi figyelembe azt, hogy a jogalap tekintetében a felperes teljes egészében pernyertes lett, ezért az rPp. 85/A. § (4) bekezdését, illetve a 81. § (1) bekezdését sértő módon kötelezték a perköltség és az illeték megfizetésére.

[42] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős részítélet hatályában tartására és a felperes perköltségben való marasztalására irányult.

[43] A felperes felülvizsgálati kérelmében a Kúria EBH1999.48. számú döntését tévesen értelmezi. Az alperes szerint ezen határozatból nem az következik, hogy a volt munkavállalónak nem jár szabadságmegváltás, ha nem kell munkát végeznie, de a teljes elmaradt jövedelméhez hozzájut. Az eseti döntésből arra a következtetésre kell jutni, hogy a káronszerzés tilalma miatt a munkavállaló nem érvényesíthet ugyanarra az időszakra elmaradt jövedelem, azaz munkabér iránti igényt, valamint szabadságmegváltás iránti követelést. Mindemellett az eseti döntés tényállásából, illetve a másodfokú bíróság álláspontja szerint az rBjt. 129. §-a alapján alkalmazni rendelt rMt. 136. § (1) bekezdéséből következően a szabadságmegváltás csak a jogviszony megszűnése előtt ki nem adott, természetben igénybe nem vett szabadnapok tekintetében alkalmazható. Jelen esetben a felperes a bírói szolgálati jogviszonya megszűnése utáni időszakra kívánt szabadságmegváltás iránti igényt érvényesíteni, holott ekkor már szolgálati jogviszonyban nem állt.

[44] A munkahelyinek elismert baleset időpontjában hatályos rBjt. 129. §-a a bírói szolgálati jogviszony kapcsán az akkor hatályos rMt. 136. § (1) bekezdését, a szabadságmegváltásra alapot adó anyagi jogi jogszabályt nem rendelte alkalmazni, ezért is alaptalan a felperes keresete. A felperes felülvizsgálati kérelmének indokolásában már nem az éves szabadság elmaradására, hanem arra hivatkozik, hogy álláspontja szerint a fizetett szabadság hiánya olyan nem vagyoni immateriális hátrány, amely miatt pénzkövetelése nem vagyoni kár jogcímén alapos figyelemmel arra, hogy az rPp. szabályai szerint a bíróság a kereseti kérelem jogcíméhez nincs kötve.

[45] A nem vagyoni kártérítés az általános személyiségvédelem eszköze, az minden esetben valamely személyhez fűződő jog sérelmére nyújtott kompenzáció. A kialakult bírói gyakorlat szerint nem vagyoni kárigényt a károsult akkor érvényesíthet, amikor valamely személyiségi joga megsértése következtében immateriális hátrány éri.

[46] Az alperes álláspontja szerint az éves fizetett szabadság személyiségi jogként nem értelmezhető, mivel az nem az ember személyiségéhez kapcsolódó, abból fakadó jog, az nem képezi az emberi létezés központi magját, hanem az Alaptörvény XVII. cikk (4) bekezdésére figyelemmel a foglalkoztatottnak biztosított, állam által garantált jog. A kialakult bírói gyakorlat szerint az alkotmányos alapjogok, továbbá a személyiségi jogok tartalmukban egymásnak nem feleltethetők meg.

[47] Az alperes szerint a jogerős részítélet nem sérti az rPp. 213. § (2) bekezdését sem, mivel a szabadságmegváltás mint vagyoni igény érdemi elbírálása nincs összefüggésben a felperes által 2018. január 1-től érvényesíteni kívánt elmaradt jövedelem mint kártérítés iránti

igény eldöntésével, és nincs összefüggésben az rBjt. 94. § c) pontjával, továbbá az MK 52. számú állásfoglalás alkalmazásával sem.

[48] Az rPp. 270. § (2) bekezdése alapján jogerős ítélet, vagy az ügy érdemében hozott jogerős végzés felülvizsgálatát lehet kérni a Kúriától. Az rPp.-nek a felülvizsgálati eljárással kapcsolatos szabályozása miatt a Kúria Mfv.II.10.135/2023/21. számú végzésének [40] bekezdéséből is megállapíthatóan a felülvizsgálat tárgya kizárólag a Fővárosi Ítéltábla 2.Mf.31.126/2023/4. számú jogerős részítéletével véglegesen elbírált kereseti kérelem, nem a részítéletnek az elsőfokú bíróság ítéletét részben hatályon kívül helyező, e részben a keresetet jogerősen érdemben el nem bíráló rendelkezése. Ezért a felperes álláspontjával ellentétben a Kúria fenti számú hatályon kívül helyező végzése nem terjedt ki a Fővárosi Ítéltábla 2.Mf.31.126/2023/4. számú részítéletének az elsőfokú bíróság ítéletét részben hatályon kívül helyező rendelkezésére. Ezzel ellentétes megállapítást az Alkotmánybíróság felperes által hivatkozott végzése sem tartalmaz.

[49] Mindebből következően a felperes tévesen hivatkozik arra, hogy a felülvizsgálati kérelemmel támadott jogerős részítélet azért lenne jogszabálysértő, mert a Kúria végzése alapján fellebbezéseit egy eljárásban kellett volna elbírálni, illetve a másodfokú bíróságnak a Fővárosi Ítéltábla korábbi részítéletének felülvizsgálattal nem érintett rendelkezései folytán megismételt elsőfokú eljárásban meghozott Szolnoki Törvényszék 14.M.70.100/2023/35. számú ítéletét hatályon kívül kellett volna helyeznie, illetve annak hatálytalanságát kellett volna megállapítani.

A Kúria döntése és jogi indokai

[50] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

[51] Az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a Kúria a jogerős ítéletet csak az rPp. 272. § (1) bekezdésben foglalt határidőben előterjesztett felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatta felül. Az rPp. 272. § (2) bekezdése szerint pedig a felülvizsgálati kérelemben meg kell jelölni azt a határozatot, amely ellen a felülvizsgálati kérelem irányul, azt, hogy a fél milyen tartalmú határozat meghozatalát kívánja, továbbá elő kell adni – a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése mellett –, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja.

[52] A Szolnoki Törvényszék 15.M.70.048/2021/174. számú ítéletével 7.000.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte az alperest, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A felülvizsgálati eljárással érintett szabadságmegváltás iránti igény körében utalt az rBjt. 91. § (1)-(5) bekezdéseire döntése meghozatalakor.

[53] A felperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla 2.Mf.31.126/2023/4. számú részítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a szabadságmegváltásra vonatkozó rendelkezés tekintetében helybenhagyta, ezt meghaladóan az elmaradt jövedelem összegszerűségére vonatkozó kártérítési igények és a nem vagyoni kártérítés iránti kereseti kérelem körében azt hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróságot pedig a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

[54] A Kúria Mfv.II.10.135/2023/21. számú végzésével a jogerős részítéletet hatályon kívül helyezte, és a másodfokú bíróságot eljárási okokból a fellebbezés érdemi elbírálására utasította. A végzés [40] bekezdése egyértelműen rögzítette, hogy ezen eljárásban a másodfokú bíróság jogerős részítéletének kizárólag a szabadságmegváltásról hozott döntése

volt érdemben vizsgálható, az elsőfokú bíróság ítéletét részben hatályon kívül helyező, a keresetet jogerősen el nem bíráló rendelkezések nem (Az egységes bírói gyakorlat, például a Kúria Pfv.II.21.184/2021/2.számú határozata alapján). A Kúria hatályon kívül helyező végzése nem terjedt ki a Fővárosi Ítéltábla 2.Mf.31.126/2023/4. számú részítéletének az elsőfokú bíróság ítéletét részben hatályon kívül helyező rendelkezésére, az ezzel ellentétes felperesi álláspont téves.

[55] Nem fogadható el erre figyelemmel a felperes hivatkozása, miszerint a felülvizsgálati kérelemmel támadott 1.Mf.31.079/2024/7. számú jogerős részítélet azért lenne jogszabálysértő, mivel a Kúria hivatkozott végzése alapján fellebbezéseit egy eljárásban kellett volna elbírálni, illetve a másodfokú bíróságnak a Fővárosi Ítéltábla korábbi részítéletének felülvizsgálattal nem érintett rendelkezései folytán megismételt elsőfokú eljárásban hozott Szolnoki Törvényszék 14.M.70.100/2023/35. számú ítéletét hatályon kívül kellett volna helyezni, illetve ennek hatálytalanságát kellett volna megállapítani. Ez nem következik sem a Kúria döntéséből,

sem az alkalmazandó jogszabályokból. Az, hogy a bíróság részítéletet hozva a kereset csak valamely részét bírálja el, az adott eljárásban nem jogsértő. Ennek lehetőségét az rPp. 213. § (2) bekezdése biztosítja.

[56] Az rPp. 270. § (2) bekezdése szerint a polgári peres eljárásban hozott jogerős, a törvény által külön nevesített végzések ellen van helye felülvizsgálatnak, a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyező végzése ellen nincs (BH1993.10/625.). Így a részítéletet hatályon kívül helyező rendelkezések ellen sem, mert az nem minősül az ügy érdemében hozott határozatnak (Kúria Pfv.II. 21.184/2021/2.). A megismételt eljárásban a felperes anyagi és eljárásjogi kifogását, érvelését és bizonyítékait ismét előadhatta első-és másodfokon, keresetéről ebben az eljárásban döntő bírók nem voltak kizártak. Ezáltal perbeli jogai nem sérültek, a megismételt eljárásban hozott első – és másodfokú határozat elleni jogorvoslati jogával élhetett.

[57] Az önmagában kötőerővel nem rendelkező 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 4-6. pontja szerint – amelyet a Kúria jelen perben is irányadónak tekintett határozataival megerősített (Pfv.V.20.707/2022/4; Pfv.IV.20.180/2024/8.) – a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását mennyiben és milyen okból kívánja. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az erre vonatkozó jogi álláspontját részletesen kifejti, vagyis a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti. Amennyiben a fél felülvizsgálati kérelmében több, egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásának rendelkeznie kell az előzőekben meghatározott tartalmi követelményekkel. Így csak a fentieknek megfelelő a részítélettel elbírált kereseti kérelemmel összefüggő felülvizsgálati érvelés volt vizsgálat tárgyává tehető.

[58] A nem vitatottan alkalmazandó rBjt. 89. § (1) bekezdése szerint a munkáltató a bírónak a szolgálati viszonyával összefüggésben okozott kárért vétkességre tekintet nélkül teljes mértékben felel. A (4) bekezdés szerint a bírónak kell bizonyítania, hogy a károkozás a szolgálati viszonyával összefüggésben következett be.

[59] Az igazságügyi szakértők megállapították, hogy a munkahelyi baleset következménye felperesnél a nyaki gerincsérv, amelyet műteni kellett, és szövődménye a később rosszabbodó nyaki gerinc állapot, amely végül is a bírói szolgálati viszonyra való alkalmatlanságához vezetett. A másodfokú bíróság helyesen fejtette ki, hogy a felperes alkalmatlanságának releváns meghatározó oka tehát a munkahelyi baleset volt, így mind a ténybeli, mind a jogi okozatosság alapján az alperes teljes kártérítési felelősséggel tartozik.

[60] Az rBjt. 91. § (1) (2) bekezdése előírja, hogy a munkáltató a 89.-90. §-on alapuló felelőssége alapján a bírónak az elmaradt jövedelmét, dologi kárát, nem vagyoni kárát, illetve a sérelemmel és ennek elhárításával összefüggésben felmerült indokolt költségeit köteles megtéríteni. A bíró szolgálati viszonya körében az elmaradt jövedelem megállapításánál az elmaradt illetményét, továbbá azon rendszeres juttatások pénzbeli értékét kell figyelembe venni, amelyekre a szolgálati viszonya alapján jogosult feltéve, ha azokat a károkozást megelőzően rendszeresen igénybe vette. Az rBjt. 91. § (5) bekezdése szerint nem kell megtéríteni az olyan szolgáltatások értékét, amelyek rendeltetésük szerint csak munkavégzés esetén járnak, továbbá a költségtérítés címén járó összeget. A szabadság, illetve annak megváltása esetén fizetett távolléti díj nem ilyen juttatás vagy szolgáltatás, az illetménynek minősül.

[61] A felperest az rBjt. 38. § (2) bekezdés alapján azokra az évekre illette a 40 nap rendes szabadság, amely időszakban bírói szolgálati jogviszonyban állt. Ezen jogviszony 2016. december 29-én lemondása folytán megszűnt, ezt követően felperesnek szabadság nem járt, az alperes szabadság kiadására nem volt köteles. A másodfokú bíróság ítéletében helyesen rögzítette, hogy a felperes az elsőfokú eljárásban vagyoni kárigényként, elmaradt jövedelemként terjesztette elő szabadságmegváltás iránti igényét arra alapítottnak, hogy ügyvédként nem tud szabadságra menni, mivel ez számára jövedelemkiesést okozna, ellenben bíróként a szabadsága ideje ellentételezésre került.

[62] Az rBjt. 129. §-a folytán alkalmazandó a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (továbbiakban: rMt.) 136. § (1) bekezdése szerint akkor jár a munkavállaló részére a munkaviszonya megszűnésekor szabadságmegváltás, ha a munkáltatónál eltöltött idővel arányos szabadságot nem kapta meg, ilyenkor azt pénzben kell megváltani.

[63] Helyesen hivatkozott a másodfokú bíróság a Legfelsőbb Bíróság EBH1999.48. számú döntésében foglaltakra, amely egyértelműen rögzíti, hogy az rMt. 136. § (1) bekezdésében megjelölt munkaviszony megszűnést mint szabadságmegváltás jogcímét akként kell értelmezni és rendezni, ha a munkavállaló a munkaviszony megszűnése napjáig munkát végez és ez okból nem veszi igénybe természetben a szabadnapokat. Ilyenkor azokat meg kell váltani, egyébként azonban arra nincs lehetőség.

[64] A felperes kártérítésként igényét arra az időszakra érvényesítette, amikor már jogviszonya megszűnt, és ügyvédként dolgozott. E jogviszonyt saját maga választotta, és saját maga döntheti el, hogy rekreációs célzattól (akár évi 40 napig) nem végez munkát, szabadságra megy. Az pedig, hogy ügyvédként jogszabály által előírtan nincs fizetett szabadsága, jelen eljárás szempontjából közömbös, köztudomású tény ugyanis, hogy ezen jogi pálya művelői is igénybe vesznek szabadságot. Bizonyított, hogy ez alól a felperes sem kivétel, beadványában maga adta elő szabadság miatti akadályoztatását.

[65] A felperes hivatkozott az rBjt. 89.-94 §-ai alapján arra, hogy az ügyvédi tevékenysége során különös erőmegfeszítéssel kell eljárnia. Ezen érvelésnek az eljárás jelen szakaszában nincs jelentősége, ugyanis a megismételt eljárásban kellett figyelembe venni azt, hogy az erőmegfeszítés megállapítható-e, hogy a felperesnek milyen bevétele származott ügyvédi tevékenységéből, illetve erre figyelemmel milyen összegű kártérítésre jogosult.

[66] A felperes utalt arra, hogy az igénye az rBjt. 89.-94. §-ai alapján nem vagyoni kárként is érvényesíthető. Konkrétan a jogszabálysértés mibenlétét azonban nem jelölte meg, csak az irányadó jogszabályhelyet hívta fel, indokait nem részletezte a nem vagyoni kár érvényesíthetősége körében, így előadott érvelése nem volt értékelhető. Az azonban egyértelműen megállapítható, hogy a megismételt eljárásban hozott jogerős részítélet rendelkező része tartalmazza, miszerint a szabadságmegváltásról hozott elsőfokú ítéleti rendelkezést hagyja helyesen: vagyis az elsőfokú ítélet ezen döntését vizsgálta. Így a nem

vagyon kártérítés a jelen felülvizsgálati eljárásnak nem képezhetette a tárgyát, az a felek közötti másik, az első fokon újra indult, megismételt peres eljárás része.

[67] A szabadságmegváltásra irányuló igény önállóan is elbírálható, így a másodfokú eljárásban részítélet meghozatalának nem volt jogszabályi akadálya. A jogerős ítélet helytállóan foglalt állást arról, hogy felperes a bírói szolgálati jogviszony megszűnését követően eltelt teljes időszakra tart igényt elmaradt illetménye kárként való megtérítésére, ami önmagában kizárja, hogy erre az időszakra szabadságmegváltást is kérjen vagyoni kárként. Ugyanarra az időszakra kétszeres díjazás kártérítésként nem illeti meg a felperest, mert ez a káronszerzés tilalmában is ütközne (EBH1999.48.).

[68] Felülvizsgálati kérelmében a felperes (jogszabályhely megjelölése nélkül) panaszt jelentett be a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróság, illetve a Kúriának a másodfokú bíróság elfogultságának a megállapítását, illetve a kizárását megtagadó határozata ellen. Álláspontja szerint sérült az rPp. 206. § (1) bekezdése, mivel a bíróságok önkényes mérlegeléssel állapították meg, hogy az első- és a másodfokú bíróság nem tekinthető elfogultnak annak ellenére, hogy az eljárásaik során rendszeresen megsértették a tisztességes eljáráshoz való felperesi jogot. Ezzel összefüggésben a felperes konkrét ügyszámot nem jelölt meg, vagyis nem határozta meg, mely határozat jogellenességének megállapítását kéri, érdemi álláspontját nem fejtette ki, kérelme indokolást nem tartalmazott, jogsértésként kizárólag rPp. 206. §-ára hivatkozott azon konkrét tények megjelölése nélkül, amelyek érvelése szerint a bíróság döntését alaptalanná tették. Minderre tekintettel a felperes ezen előadásával az rPp. 18. § (4) bekezdésre alapított esetben sem volt mód jelen felülvizsgálati eljárásban foglalkozni. Megállapítható ugyanakkor, hogy a Kúria Mpkk.V.10.069/2024/4. számú végzésével a Fővárosi Ítéltábla kizárását jelen másodfokú eljárásban megtagadta.

[69] A felperes álláspontja szerint a másodfokú bíróság jogellenesen nem vette figyelembe, hogy a jogalap tekintetében teljes körben pernyertes lett, ezáltal a Pp. 85/A. § (4) bekezdését, illetve 81. § (1) bekezdését sértő módon kötelezte a perköltség és illeték viselésére. Ezzel szemben a másodfokú bíróság ítéletében részletesen levezette részítélete Záró részében az általa megállapított perköltség- és illetékviselés mértékét. Az mindenben megfelelt a jogszabályi előírásoknak, így a felülvizsgálati kérelem ezen része is alaptalan volt.

[70] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős részítéletet az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[71] A felperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért az rPp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó rPp. 78. § (1) bekezdés alapján köteles az alperes felülvizsgálati eljárási költségének a megfizetésére. Az alperes felülvizsgálati eljárási költsége az öt képviselő ügyvéd munkadíjából állt, amelynek összegét a Kúria a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján határozta meg azzal, hogy a 4/A. § (1) bekezdése alapján annak összegén felül általános forgalmit adót is kell fizetni.

[72] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (továbbiakban: Itv.) a 46. § (1) bekezdése, valamint 50.§-a alapján megállapított felülvizsgálati illetéket az eredménytelen felülvizsgálatot előterjesztő felperes tartozik viselni az rPp. 78. § (1) bekezdés alapján. A Kúria tájékoztatja a felperest, hogy a felülvizsgálati eljárási illetéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018. számú illetékbevételei számlájára kell megfizetnie. A megfizetés során közleményként fel kell tüntetnie a Kúria megnevezését, e határozatának számát és a fizetésre kötelezett, azaz a felperes adóazonosító számát.

[73] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet az rPp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson bírálta el.

[74] A Kúria részítélete ellen a felülvizsgálatot az rPp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

Budapest, 2024. november 26.

Dr. Hajdu Edit s.k. a tanács elnöke, Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. előadó
bíró, Dr. Darákné dr. Nagy Szilvia s.k. bíró, Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna bíró, Dr.
Osztovits András s.k. bíró